

Jemenski kameleon - *Chamaeleo calyptratus*

Sa očima koje se kreću nezavisno, jezikom dužim od tela i konstitucijom dinosaurusa, izgledaju kao da su izašli iz SF filma. Iako ne spadaju u životinje koje se preporučuju početnicima, Jemenski kameleoni su najzastupljenija vrsta kameleona na tržištu. Poreklom su iz umereno suvih, priobalnih regija Jemena i Saudijske Arabije, gde nastanjuju predele obrasle gustom vegetacijom.

Izgled i određivanje pola

Pored standardnih obeležja ove familije guštera,

karakteristika Jemenskog kameleona je da na glavi ima izražen "šlem". Mužjaci ove vrste su zeleno-tirkizne boje, prošarani uspravnim žutim šarama i crvenim, narandžastim i braon flekama. Takođe se razlikuju od ženki po izraženijem "šlemu" i karakterističnim "mamuzama" koje se nalaze na zadnjim nogama. Kada je u pitanju veličina, mužjaci dostižu i do 60cm, dok su ženke sa max. 45cm nešto manje. Kada se radi o mladim jedinkama, najpouzdaniji metod raspoznanje pola su "mamuze" na zadnjim nogama kod mužjaka.

Odabir i kupovina

Jemenski kameleoni su zaštićena vrsta i nalaze se na CITES B listi. Prema novom Zakonu o zaštiti prirode RS, zabranjuje se držanje ove vrste bez odgovarajućeg dokaza o poreklu, pa pre nego što odlučite da nabavite ovog kameleona, proverite da li uzgajivač ima neophodnu dokumentaciju izdatu od strane nadležnog ministarstva. Pre nabavke novog ljubimca, treba imati u vidu troškove opremanja terarijuma, jer cena nabavke kompletne opreme može da bude višestruko veća od cene samog kameleona (o tome više u delu

Terarijumski uslovi). Pri odabiru kameleona, prvenstveno obratiti pažnju na uslove u kojima se kameleon nalazi. Obzirom da su teritorijalni, poželjno je da se svaka jedinka nalazi u svom terarijumu (kako bi stres bio sveden na minimum), mada se prvih par meseci po izleganju mogu držati zajedno. Bilo da je u pitanju mužjak ili ženka, trebalo da bude svetle boje, da je aktivan i da pogledom prati šta se dešava u okolini. Telo treba da je skladno zaobljeno, bez štrčućih kostiju, iako ponekad mogu blago da se naziru rebra. Obratiti pažnju i na oči, koje moraju da budu ispupčene (oči upale u duplju su znak dehidracije), a očni kapak treba da bude čist i okrugao. Izbegavati jedinke koje pri kretanju nisu stabilne i nisu odignute od grane po kojoj hodaju.

Ponašanje

Kameleoni generalno nisu društvene životinje, pa ako želite nešto što može često da se drži u rukama, bolje je izabrati Bradatu agamu ili Leopard gekona. Iako rukovanje uvek izaziva određenu količinu stresa kod njih, neophodno je ukoliko želite da kameleon bude (i ostane) pitom. Kako odrastaju, mužjaci mogu ispoljavati svoju teritorijalnost promenom boje, naduvavanjem tela i brade, pa i ugrizom ukoliko oseti da ste previše zašli u njegov prostor [YouTube](#). Što se tiče svakodnevnog ponašanja, većinu dana (oko 12h svetla) će provesti u kretanju između hladnijeg dela terarijuma i mesta za sunčanje, regulišući telesnu temperaturu, dok je preostalo vreme u potrazi za hranom. Pred kraj dana se obično spušta u hladniji deo terarijuma gde provodi noć.

Terarijumski uslovi

Uspostavljanje dobrih uslova za kameleona je od velike važnosti, jer kada se ispune osnovne potrebe, sve ostalo je daleko lakše. Terarijum treba da je vertikalne orijentacije (arborealni), sa bar 2 strane do pola pokrivene mrežom, kako bi postojao neophodan protok vazduha.

Dimenzija koja je zadovoljavajuća za odraslog mužjaka je 60x60cm u osnovi, sa visinom od 120cm. Ako nabavljate bebu, može da se krene od terarijuma 40x40x70cm. Unutrašnjost terarijuma treba da je ispunjena mnogobrojnim granama i lijanama adekvatne debljine, kako bi kameleon imao siguran hvat u svakom trenutku. Neophodno je i par horizontalno postavljenih grana na različitim nivoima, na kojima će kameleon provoditi većinu vremena i uveče moći da spava. Od

vegetacije za ukrašavanje mogu da se koriste prave (*Ficus*, *Hibiscus*, *Fittonia*, *Schefflera*, *Spathiphyllum*, *Epipremnum*...) i plastične biljke. Prednost pravih biljaka je podizanje vlage u terarijumu na optimalan nivo.

Kao **podloga** na dnu terarijuma može da se postavi treset, pesak (ne kvarcni), papirni ubrus, itison i sl. Podloga nije od velike važnosti jer kameleoni retko silaze na zemlju, mada može da posluži u svrhu dizanja vlage ukoliko se navlaži.

Jako bitna stavka je **osvetljenje**. Potrebno je obezbediti UV lampu (indeks zračenja 5.0), koja pomaže normalno funkcionisanje metabolizma, i grejnu spot lampu pod kojom će kameleon moći da se sunča i reguliše temperaturu. Obe lampe bi trebalo da su postavljene u vrhu terarijuma. Minimalna udaljenost grejne spot lampe od mesta gde se kameleon sunča je oko 15cm, kako bi se izbegle opekotine i povrede zbog fizičkog kontakta sa lampom.

Temperatura u terarijumu treba da varira od 24-30°C preko dana, sa 35°C na mestu sunčanja. Uveče može da padne i do 18°C, pa u normalnim uslovima noću nije potrebno dogrevanje.

Vlaga, pored biljaka, može da se podigne svakodnevnom orošavanjem, ali pri orošavanju terarijuma, vodu ne treba prskati direktno na kameleona.

Hrana i voda

Jemski kameleoni se pretežno hrane insektima (supercrvi, cvrčci, lateralisi, dubije), mada im se povremeno može nuditi voće i povrće (jabuka, šargarepa, detelina, sezonsko voće). Redovno će brstiti lišće i biljke u terarijumu, pa se treba raspitati o mogućoj toksičnosti biljke pre ubacivanja u terarijum. Mladim kameleonima treba davati 2-3 obroka dnevno. Voditi računa da poslednji obrok bude najmanje 2 sata pre nego što se ugasi svetlo i spadne temperatura. Odrasli kameleoni jedu ređe, jednom dnevno ili jednom u dva

dana po 4-5 insekata odgovarajuće veličine.

Jako je bitna i **suplementacija**, pa tako mladima treba 3-4 puta nedeljno obrok naprašiti kalcijumom, a jednom u dve nedelje vitaminima. Kako odrastaju, suplementacija se smanjuje, pa je tako odraslima dovoljno davati 1 put nedeljno kalcijum i svake druge ili treće nedelje vitamine. Ovo pravilo se ne odnosi na noseće ženke i bolesne jedinke.

Kada je **voda** u pitanju, u teoriji kameleoni ne piju stajaću vodu, pa je svakodnevno orošavanje ujedno i način da im se obezbedi neophodna pijaća voda u vidu rose na listovima biljaka. Postoje različiti načini im se obezbedi voda za piće - stavljanjem fontane u terarijum, *drip* [YouTube](#) ili *rain* [YouTube](#) sistemom, *foggerom* povezanim na tajmer [YouTube](#) itd. Iz ličnog iskustva, najlakši način da se kameleon navikne na stajaću vodu je ubacivanjem akvarijumsog kamena za rasprašivanje vazduha u činiju (povezanog na vazдушnu pumpu). Ovim metodom, kroz par nedelja kameleon nauči da pije iz činije, pa kompletna "aparatura" može da se izvadi.

Saveti koji su dati u ovom tekstu predstavljaju rezultat višegodišnjeg iskustva u kombinaciji sa literaturom i ne trebaju da se shvate kao definitivni i jedini način držanja date vrste. Kako biste imali potpuniju sliku i obezbedili vašem ljubimcu dug i kvalitetan život, savetujemo da se informišete iz više izvora. Ukoliko imate dodatno pitanje, možete nas kontaktirati putem email-a: petreptilez@yahoo.com